

Gerçekler ortaya çıksın, kim incinecekse incinsin!

Toplumsal Bellek Platformu olarak amacımız faili meçhul siyasi cinayetlerin ardındaki gerçeklerin ortaya çıkarılabilmesi için yasama organına çağrıda bulunmak.

Çağla Ofias

cagla.ofias@ido.org.tr

Onat Kutlar, Metin Göktepe, Hrant Dink, Uğur Mumcu, Muammer Aksoy gibi pek çok aydınımızı Ocak ayında yitirdik. Ocak ayını faili meçhul cinayetlerde kaybettiğimiz yakınlarımızı, dostlarımızı ve aydınlarımızı anarak, acılarla geçirdik ve bir kez daha toplumsal belleğimizde ağır yaralar açan siyasi cinayetlerin failerinin yakalanmasını istedik.

Türkiye’de siyasi cinayetler sonucu yakınlarını kaybeden aileler tarafından kurulan Toplumsal Bellek Platformu’nun sözcüsü Canan Kaftancıoğlu ile konuştuk. Canan Kaftancıoğlu 11 Nisan 1980 yılında evinin önünde uğradığı silahlı saldırı sonucu hayatını yitiren Yazar Ümit Kaftancıoğlu’nun gelini. Kaftancıoğlu, ilk kez farklı siyasi görüşlerden, ekonomik, sınıfsal, etnik kökenlerden ve mesleklerden bir araya gelen faili meçhul cinayet mağdurlarının toplumun belleğinde yer etmiş isimlerle Türkiye’yi sarsan bir oluşum yarattıklarını söylüyor.

Toplumsal Bellek Platformu’nun kuruluşu Türkiye tarihinin de önemli bir parçasını yansıtıyor. Platform neden ve nasıl kuruldu?

Toplumsal Bellek Platformu üyeleri ilk kez 21 Haziran 2009 tarihinde Kaftancıoğlu Ailesi tarafından düzenlenen “Benim Babam Bir Kahramandı” isimli etkinlikte biraraya geldi. Bu etkinlikte yakalanan duygu birliğinin zaman içinde akıl birliği-

ne dönüşmesi üzerine Toplumsal Bellek Platformu çatısı altında buluşuldu. Bu bir zorunluluktan çünkü öncelikle duygusal ve algısal olarak doğal bir aile olduğumuzu sevinç ve şaşkınlıkla gördük. Üstelik işlenen cinayetler ve yargı süreçleri, yaşanan aksaklıklar, geride kalanların sıkıntıları o kadar ortak ki, birimiz anlatırken hepimiz “Ben de, biz de” diyorduk. Trajikomik bir durumdu. Her birimiz yakınlarımızı bir

Dünyada ilk kez farklı siyasi görüşlerden siyasi cinayet mağdurları olarak Türkiye’yi sarsan bir oluşum yarattık.

başımıza anıyor ama çok da ses getiremiyor, hedeflediğimiz duyarlılığı oluşturamıyorduk. Birlikte sanırım dünyada ilk kez farklı siyasi görüşlerden siyasi cinayet mağdurları olarak birbirimize sarılarak tüm onurlu ve toplumun belleğinde yer etmiş isimlerle Türkiye'yi sarsan bir oluşum yarattık.

Platformun oluşumunda Hrant Dink'in eşinden Musa Anter'in kızına, Metin Göktepe'nin annesinden Sivas'ta yangında hayatını kaybedenlerin yakınlarına kadar herkes var. Bu oluşum, platformu oluşturan bireylerde nasıl bir sinerji yaratıyor?

Her birimizin değişik bakış açıları var. Sınıfsal, ekonomik, etnik, mesleki kökenlerimiz farklı. Buna karşın hepimiz birbirine eşdeğerde cesur, çalışkan, insanlara adanmış hayatlar süren yakınlarımızı alçakça cinayetlerde yitirdik. Sonrasında yaşadığımız cinayet ve yargı süreçlerinin benzerliği, resmi kurumlarca karartılması, canilerin devlet hesabına kullanılması ve perde arkasının tatmin edici şekilde aydınlatılmaması, düşünce özgürlüğüne inanışımız ise tümleyici ortaklığımız. Bu kadar farklı noktalardan hareket edip ortak acımızla ve düşünce özgürlüğü ve diğer tüm evrensel insani değerlere inanmışlığımızla ortak çaba göstermek bizim için de öğretici ve zenginleştirici bir ortak platform deneyimi. Hissettiğimiz ortak mizah, acı, öfke, adaletsizlik duygularını zengin bir bakış açısı, toplumun farklı ke-

simlerinin temsiliyeti ve onlara seslenişle çok etkin bir güç birliği oluşturabiliyoruz. Bunu başarmak hem demokrasi adına gurur duymamızı hem de gelecek başarılarımıza daha çok inanmamızı sağlıyor. Saf insanlık değer ve duygularıyla tavır almak bizi de sanırım hiçbir yere etiketlenmeden yakınlarımızın soyadlarının saygınlığı yanında platformumuzun kendi duruşunun saygınlığını da ekliyor.

Faili meçhul cinayete uğrayan insanların bir yandan ayrı bir yandan da birbirine çok benzer hikâyeleri var. Bu hikâyeler kamuoyunda nasıl bir etki yaratıyor?

Hepimiz toplumsal alanda etkin bireyleriz. Dolayısıyla, söz ettiğiniz süreçleri sık sık platform dışı kişilerle etkileşimli olarak paylaşabiliyoruz. Katıldığımız tüm etkinliklerde ve söyleşilerde, cinayet öncesi, sırası ve sonrasını dinleyenlerde, yitirdiğimiz bu değerlerin ne denli büyük olduğunu ve belirttiğiniz gibi, şablon şeklinde yinelenen süreçler bu işin, öfkesi aklını başından almış bir katilin değil, gerçekten planlı bir sürecin işletildiği ve sonrasında da asla adalet, vicdan, utanma, cesaret, özveri gibi erdemlerin devlet katında görev yapanların yanına uğramadığını düşündürüyor kamuoyuna.

Toplumsal Bellek Platformu oluştuğundan bugüne, faili meçhul cinayetlerle ilgili meclis nezdinde pek çok girişimlerde bulundu. Bu konudaki gelişmelerle ilgili bilgi alabilir miyiz?

Her birimizin değişik bakış açıları var. Sınıfsal, ekonomik, etnik, mesleki kökenlerimiz farklı. Buna karşın hepimiz birbirine eşdeğerde cesur, çalışkan, insanlara adanmış hayatlar süren yakınlarımızı alçakça cinayetlerde yitirdik.

İnsanlığa karşı işlenmiş suçlarda zamaşımı olamaz.

Platformun kurulduğu ilk günden itibaren zamaşımı ve azmettiricilerin tümüyle açığa çıkarılması konuları bizler için en önemli hedefti. Faili meçhul bırakılmış siyasi cinayetlerin bir şekilde insanlığa karşı işlenmiş suçlar kapsamına alınması ve/veya hukuk sistemimizde evrensel birtakım düzenlemeler yapılması için öncelikli olarak TBMM'ne faili meçhul bırakılmış siyasi cinayetlerin araştırılması ve bu olaylarda zamaşımının kaldırılması için dilekçe verdik. Araştırma komisyonu istemini içeren dilekçemiz üzerine harekete geçen CHP'nin verdiği araştırma komisyonu önerileri defalarca AKP oylarıyla reddedildi. Ne acı ki meclise gittiğimizde bizi gözyaşlarıyla karşılayanlar da aynı AKP milletvekilleri idi. Referandumda aynı isimleri suistimal eden de aynı partiydi. Biz "adalet" dedik; onlar "ölüler bekler tatil beklemez" dedi. Biz "insanlık suçu" dedik; onlar "ölenle ölünmez" dedi. Ancak mecliste onurlu vekiller de olduğunu birbir konuşmalarımızdan biliyoruz ve bizler

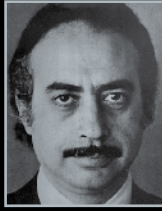
de kolayca kandırıp susturabilecekleri bir topluluk değiliz. Hedefimize varmak için medya, sanat dünyası ve halkın vicdanlı, onurlu kesimiyle el ele etkinliklerimize devam ediyoruz. Pes eden biz değil onlar olacak.

Hukuk sistemimizde birtakım evrensel düzenlemeler yapmak yasamanın, hukukun üstün kılınması için yasaların doğru bir şekilde uygulanması da yargının görevi. Biz Toplumsal Bellek Platformu olarak faili meçhul bırakılmış siyasi cinayetlerin ardındaki gerçeklerin ortaya çıkarılabilmesi için yasama organına yönelik çağrıda bulunmaya devam edeceğiz. Ayrıca bu konuda oluşturacağımız kamuoyunun da TBMM üzerinde etkili olacağını düşünüyoruz.

Sabahattin Ali cinayetinin 62 yıl ardından ölümüyle ilgili belgeler bir antikacı dükkânından çıktı. DİSK'in kurucusu Kemal Türkler'in davası zaman aşımından düşürüldü. Bu tür

Sabahattin Ali Ailesi
Filiz Ali (Kızı)
Attila Laslo (Torunu)
İdil Laslo (Torunu)

Abdi İpekçi Ailesi
Nükhet İpekçi İzet (Kızı)

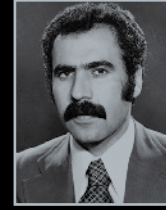
Mehmet Zeki Tekiner Ailesi
Birsen Tekiner (Eşi)
Ayşe Tekiner Çelen (Kızı)
Aylin Tekiner (Kızı)
Bülent Tekiner (Oğlu)

Orhan Yavuz Ailesi
Metin Yavuz (Kardeşi)

Cevat Yurdakul Ailesi
Ülker Yurdakul (Eşi)

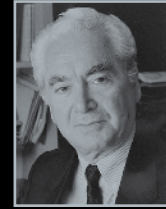
İlhan Erdost Ailesi
Gül Erdost (Eşi)
Alaz Erdost (Kızı)
Türküler Erdost (Kızı)

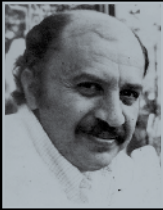
Doğan Öz Ailesi
Hatice Sezen Öz (Eşi)
Bengi Heval Öz (Kızı)
Turan Öz (Oğlu)

Cavit Orhan Tütengil Ailesi
Deniz Tütengil Mazlum (Kızı)
Kaya Tütengil (Oğlu)

Muammer Aksoy Ailesi
Işık Aksoy (Oğlu)

Necdet Bulut Ailesi
Neşe Erdilek Bulut (Eşi)

Ümit Kaftancıoğlu Ailesi
Nurcan Kaftancıoğlu (Eşi)
Canan Kaftancıoğlu (Gelini)
Ali Naki Kaftancıoğlu (Oğlu)

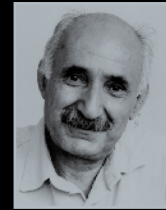
Çetin Emeç Ailesi
Bilge Emeç (Eşi)
Mehveş Emeç (Kızı)
Mehmet Emeç (Oğlu)

Akın Özdemir Ailesi
Mine Özdemir (Eşi)
Deniz Özdemir (Kızı)

Dişhekimi Sevinç Özgüner Ailesi
Alev Özgüner (Kızı)
Işıl Özgüner (Kızı)

Turan Dursun Ailesi
Abit Dursun (Oğlu)

Ölümlerde zamanaşımı diye bir şey söz konusu olabilir mi?

Bahsettiğiniz ve benzeri ölümlerin tamamının insanlığa karşı işlenmiş suçlar olduğunu düşünüyoruz. Çünkü bunlar insanlık suçu tanımında da yer aldığı gibi, benzer şekilde ve bir halkın geleceğini toptan etkilemek amaçlı, eşzamanlı cinayetler. Bildiğiniz gibi, insanlığa karşı işlenmiş suçlarda zamanaşımı olamaz. Adaletin yerini bulmadığı, acıların zamanaşımına uğramadığı bir süreçte, suçluyu koruma adına suçun zamanaşımına uğruyor olmasını evrensel hiçbir hukuk değeriyle bağdaştırıyoruz.

Bu düşüncelerle, zamanaşımı ve insanlık suçu konusunun TBMM, üniversiteler ve medyada tartışılmaya açılmasını arzuluyoruz. Ceza hukuku ve uluslararası hukuku ilgilendiren bu konuda Türkiye'de hâlâ aydınlatılmamış cinayetlerin sayısı da göz önüne alınarak yeni düzenlemeler getiril-

mesi ve cinayet suçunda zamanaşımının uzatılması, zamanaşımını kesen sebeplerin çoğaltılması, zamanaşımının tamamen kaldırılması da dahil olmak üzere tüm seçeneklerin tartışılmasını istiyoruz.

Bunun haricinde, insanlığa karşı suç kavramının özellikle Sivas katliamı gibi durumlara uygulanması gerektiğini düşünüyor ve diğer tekil cinayetlerin organize bir güç tarafından sistematik olarak işlendiği ortaya çıkartılabilirse, onlar için de uygulanması gerektiğini ifade ediyoruz.

Kaldı ki Madımak Davası özelinde bile zaman akarken aranan failerin ehliyet aldığı, evlendiğini, askere gittiğini biliyoruz. Adalet Bakanı'nın avukatlıklarını yaptığını, ziyaret ettiğini de biliyoruz. Sonra karşımıza çıkıp zamanaşımı diyebilmek için suçludan yana olmak gerekir.

Türkiye'de pek çok faili meçhul cinayet işlendi. Pek çok da gözaltında kayıplar var. Geçtiğimiz günler-

Faili meçhul cinayetlerin üzerine gitmek en başta siyasi iradenin onur borcudur.

Musa Anter Ailesi
Dicle Anter (Oğlu)

Metin Altıok Ailesi
Zeynep Altıok (Kızı)

Hasan Ocak Ailesi
Emine Ocak (Annesi)
Maside Ocak (Kardeşi)
Aysel Ocak (Kardeşi)
Birsel Ocak (Kardeşi)
Nursel Ocak (Kardeşi)
Hüseyin Ocak (Kardeşi)
Ali Ocak (Kardeşi)
Mehmet Ocak (Kardeşi)
Hüsnüye Ocak (Kardeşi)

Uğur Mumcu Ailesi
Güldal Mumcu (Eşi)
Özge Mumcu (Kızı)
Özgür Mumcu (Oğlu)

Yusuf Ekinci Ailesi
Sertaç Ekinci (Oğlu)

Metin Göktepe Ailesi
Fadime Göktepe (Annesi)
Aziz Göktepe (Kardeşi)
Meryem Göktepe Türkmen (Kardeşi)
İbrahim Göktepe (Kardeşi)
Paşa Göktepe (Kardeşi)
İhsan Göktepe (Kardeşi)
Derviş Göktepe (Kardeşi)
Gülsüm Göktepe Ulus (Kardeşi)

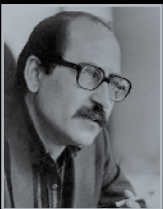
Nesimi Çimen Ailesi
Mazlum Çimen (Oğlu)

Yasemin Cebenoyan Ailesi
Cüneyt Cebenoyan (Kardeşi)

Necip Hablmitoğlu Ailesi
Şengül Hablmitoğlu (Eşi)

Behçet Aysan Ailesi
Eren Aysan (Kızı)

Onat Kutlar Ailesi
Filiz Kutlar (Eşi)

Hrant Dink Ailesi
Rakel Dink (Eşi)
Hasrof Dink (Kardeşi)
Sera Dink (Kızı)
Delal Dink (Kızı)
Arat Dink (Oğlu)

Almanya'nın Nazi dönemiyle hesaplaşması ve o dönemi "Grosse Schade" (Büyük Utanç) olarak adlandırması sanırım bugün Nazizme karşı en takdir edilecek toplumsal bellek örneği olarak anımsanmalı.

de Mutki'de bir çöplükte 18 insanın kemiklerine ulaşıldı. Bütün bu cinayetlerin aydınlatılması, sorumlularının yargılanması toplumsal belleğin oluşmasında nasıl bir rol oynayacak?

Bir toplumu ulus yapan değerler var. Ortak geçmiş de önemli yapıtaşlarından biri. Doğal olarak her zaman yüz güldürücü değil. Yüz kızartıcı yönetimlerimiz ve yaşanmışlıklarımız da var toplum olarak. Gerçekçi bir farkındalık ve gelecekte onurlu bir toplumsal yaşam için bunları tüm açıklığıyla bilmemiz gerekir. Almanya'nın Nazi dönemiyle hesaplaşması ve o dönemi "Grosse Schade" (Büyük Utanç) olarak adlandırması sanırım bugün Nazizme karşı en takdir edilecek toplumsal bellek örneği olarak anımsanmalı. Bu dönemin suçlularının insanlık suçlusu olarak yargılanması ve cezalandırılması her ne kadar Yahudilerin acısını öznelde azaltmasa da Alman toplumu gibi, birçok uygarlık alanında başı çekmiş bir ulusa yakışan bir tavrıdır. Aynı dürüst-

ama sözde kalır. Sözde kalmasa artık... Somut bir savunma olsa" dedi. Aslında her aydınlanmayan cinayet bir sonraki cinayetin önünü açıyor. Nüket İpekçi'nin de işaret ettiği gibi, Türkiye'de insanların yaşam hakkını somut olarak nasıl savunacağız?

Ülkesinde yaşayan vatandaşlarının yaşam hakkını savunma görevi devletin, yani devletin temsil organlarıdır. Bunun nasıl gerçekleşebileceğini yukarıda anlattım büyük oranda. Gerekli yasal önlemleri almak, gerekirse özel yetkili komisyonlar ve savcılarla faili meçhul olarak anılan siyasi cinayetlerin üzerine gitmek en başta siyasi iradenin onur borcudur. Bu yapılmadığı sürece ekonomik ve teknolojik gelişmeler onurlarını kurtaramayacaktır. Bu cinayetler bir halkın geleceğini karartma amaçlı, özellikle geri kalmış ülkelerde sahnelenen bir oyunun tekrarıdır. Aydınlarımızı katledenlere, geleceğimize göz koyanlara direnmek bizim ve temsilcilerimizin savsaklanamaz görevidir.

lük ve cesareti bizler de gösterebilmeliyiz. Gerçek bir toplumsal bellek yalnızca resmi tarih ya da saklanan hataları yok sayarak oluşturulamaz.

Hrant Dink'i anma töreninde konuşan Abdi İpekçi'nin kızı Nüket İpekçi, "Bazı resmî kurum ve kişilerin, çok örgütlü bir planla, büyük bir uyumla canından ettikleri Hrant Dink'in can hakkını biz ailece savunabilir miyiz buradan? Savunduğumuzu sanırsız

Bunun başarılması bundan sonra karanlıkta planlanmaya devam eden cinayetleri de durduracak ve bu oyuna haince katılanları da geri durmaya zorlayacaktır. Özellikle bu cinayetlerden çıkar sağlayan işbirlikçilerin hak ettiği cezayı alması en doğal gerekliliktir. Yaşam hakkını gasp edenlerin ve düşünceye pranga vurmaya çalışanların topluma teşhiri ve adil bir yargıyla, hak ettikleri cezayı alması, baklava çaldığı için yıllarca hapse mahkum edilen çocuklara karşı bile adalet demektir. ■